

1. Obiekt

ZESPÓŁ FOLWARCZNY GORZYŃ

2. Czas powstania

1780-1914 r.

3. Miejscowość

G O R Z Y Ń

4. Adres

Gorzyń

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo gorzowskie

powiat międzychódzki

gmina Miedzychód

5. Poprzednie nazwy miejscowości

Gorzyń

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo poznańskie

powiat Miedzychód

8. Właściciel i jego adres

Akademia Rolnicza
w Poznaniu
Rolniczy Zakład
Doświadczalny Gorzyń

9. Użytkownik i jego adres

Akademia Rolnicza
w Poznaniu
Rolniczy Zakład
Doświadczalny Gorzyń

10. Rejestr zabytków:

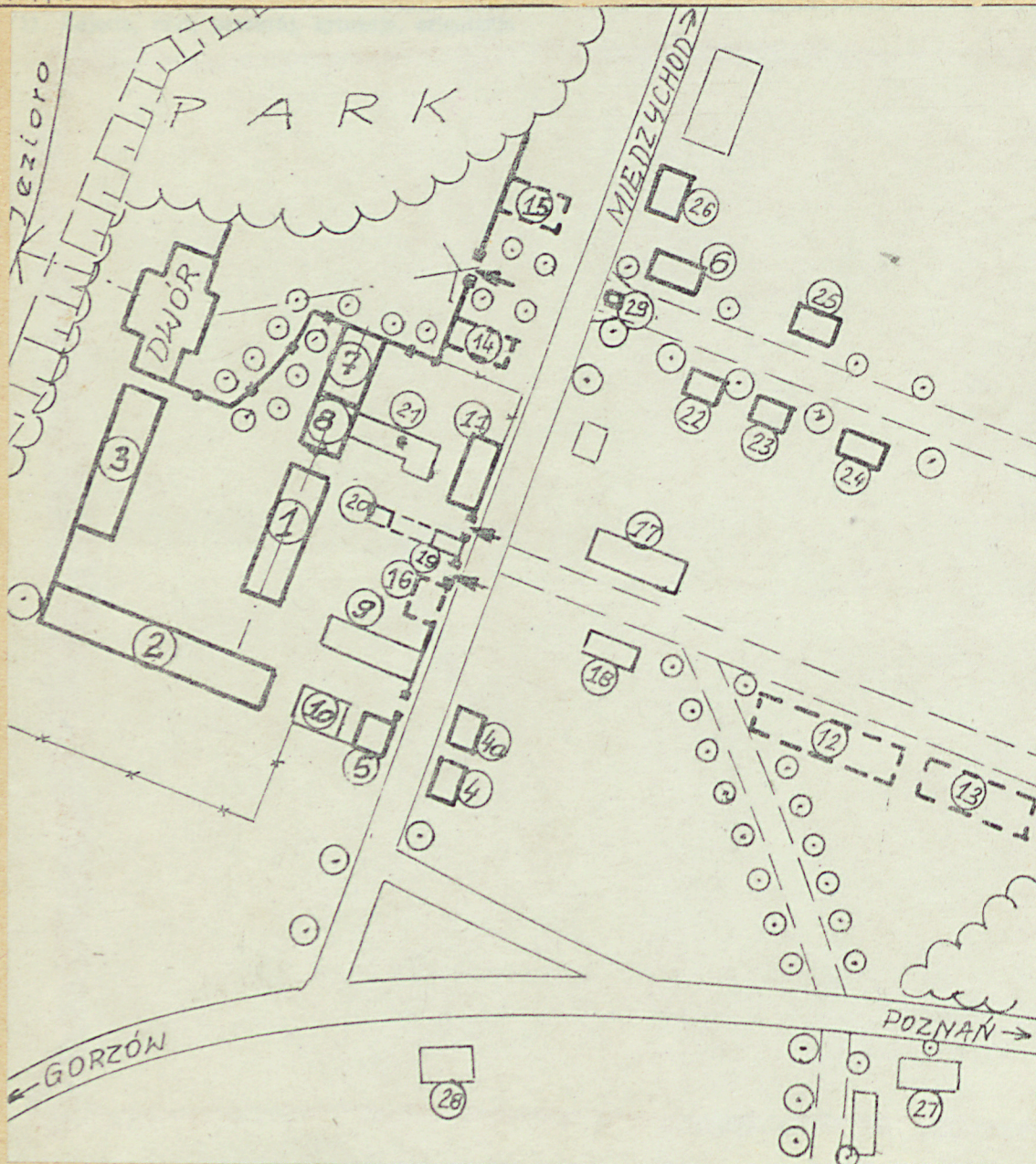
Nr data

LEGENDA:

- 1.obora
- 2.stodoła
- 3.obiekt wielofunkcyjny:
rządcówka, powozownia-gara-
że, stajnia, ob.dom miesz-
kalny, garaże, chlewnia
- 4.i 4a.domy mieszkalne,
powtarzalne
- 5.dom mieszkalny
- 6.dom mieszkalny
- 7.stajnia
- 8.gorzelnia
- 9.zmodernizowana chlewnia
- 10.zmodernizowana chlewnia
- 11.chlewnia ob.dom miesz-
kalny, klub
- 12-13.nieistniejące stodoły
- 14-16nieistniejące domy
mieszkalne
- 17-21.nowe magazyny
- 22-26.domy w kolonii mieszkaniowej
- 27.zajazd ob.pocztą
- 28.leśniczówka
- 29.studnia

GORZYŃ

0 20 40 60 80 100 m

Początki zespołu folwarcznego w Gorzynie sięgają 1780 roku kiedy to postawiono pierwszy dom mieszkalny dla służby folwarcznej. Kolejne domy i obiekty folwarczne w większości pobudowano w XIX w. Dwór postawiono w 1812 roku, o czym świadczy data umieszczona na kolumnie. Do Gorzyna należał folwark Hühenvorwerk /Kozia/, gdzie trzymano owce. Pierwszą owczarnię zbudowano w 1802 r. /obiekt nieistniejący/. Obecnie zabudowania są z lat 1941-1942. Drugi z folwarków zniszczony w czasie wojny nosił nazwę Heinrichsmühle i usytuowany był na południe od jeziora gorzyńskiego, gdzie był młyn wodny. W oparciu o książki adresowe wiadomo, że od 1907 r. majątek należał do rodziny Willichów. W 1913-1926 r. właścicielką jego była Gertruda von Willich. W rękach tej rodziny Gorzyń był do 1945 r. kiedy to syn Gertrudy będący pilotem w wojsku niemieckim próbował zbombardować dwór i obiekty folwarczne, co udało się mu tylko częściowo. Po II wojnie światowej majątek w ramach reformy rolnej najpierw rozparcelowano. Następnie otrzymał go Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu Wydział Rolniczo-Leśny. Wówczas też przejęto większość ziem folwarcznych i przystąpiono do odbudowy dworu. Po utworzeniu Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, a później Akademii Rolniczej Gorzyń jako Rolniczy Zakład Doświadczalny pozostaje w administracji tej Uczelni.

Sytuacja: zespół folwarczny w Gorzynie leży po północnej stronie szosy prowadzącej z Gorzowa do Poznania, w odległości około 200 m. za skrzyżowanie, od którego odchodzi droga w kierunku na Międzychód. Po lewej tj. zachodniej stronie szosy do Międzychodu znajduje się podwórze gospodarcze oraz dwór i park. Za dworem w kierunku zachodnim teren opada w stronę jeziora gorzyńskiego. Na prawo od drogi do Międzychodu, naprzeciwko wjazdów na teren obejścia odchodzi droga bita, przy której stały dwie stodoły /12 i 13/. Część domów mieszkalnych usytuowana była po obu stronach szosy międzychodzkiej /5, 16, 4, 4a/. Dwa jednakowe czworaki znajdowały się przy wjeździe do dworu /14, 15/, który prowadził między dużymi lipami. Pozostałe domy folwarczne dla służby i pracowników rolnych, usytuowane w tzw. kolonii mieszkaniowej, znajdowały się po obu stronach drogi polnej, odchodzącej od szosy międzychodzkiej w kierunku wschodnim naprzeciwko wjazdu do dworu. Przy szosie biegnącej do Poznania znajdował się zajazd ob. poczta /27/ oraz leśniczówka /28/. Do Gorzyna należały stawy wodne leżące przy szosie w kierunku na Gorzów, gdzie stał młyn wodny.

Kompozycja: założenie zespołu posiada kilka układów kompozycyjnych tworzących jeden architektoniczny układ wspólny zespołu dworskiego i podwórze gospodarskiego. Jest to układ zwarty zorganizowany w kształcie prostokąta otwartego w kierunku północnym na park. Na osi tego prostokąta usytuowano równolegle oborę /1/ i stajnię /7/, a między nimi gorzelnię /8/. Po przeciwnej stronie otwarcia stoi długa kamienna stodoła /2/. Zachodnią ścianę prostokąta tworzą stojący od północy w parku dwór i obok długi obiekt wielofunkcyjny: rządówka, powozownia-garaże, stajnia ob. dom mieszkalny, garaże, chlewnia /3/. Natomiast wschodnia ściana obiektów usytuowanych przy szosie to budynki inwentarskie i mieszkalne. Ten układ architektoniczny można podzielić na dwa podukłady zachodni, w którym obiekty usytuowano wzdłuż linii prostokąta i wschodni, w którym obiekty wypełniają dodatkowo wnętrze prostokąta. Kolejny wyodrębniony podukład o wnętrzu krajobrazowym stanowi dwór z parkiem, z zachodnim widokiem na jezioro i wschodnim biegnącym wzdłuż alei dojazdowej przez bramę w kierunku kolonii mieszkaniowej. Część dworską od podwórze dzieli ściana wysokich drzew. Kolonię

<p>14. Kubatura</p> <p>w kartach szczegółowych</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 2 ha podwórze gospodarskie</p> <p>ok. 1 ha park z dworem</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>gospodarstwo typu wielkoob- szarowego, profil hodowlany: świnie, owce, bydło; gorzelnia</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Akademia Rolnicza w Poznaniu Zakład Rolniczy Doświadczalny Gorzyń</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Na terenie podwórza gospodarskiego zmodernizowano chlewnię /9 i 10/ przez co zatraciły one pierwotne wartości architektoniczne, chlewnię /11/ przerobiono na klub. Pobudowano we wschodniej części podwórza nowe niewielkie obiekty magazynowe i warsztaty /19-21/. Odnowiono wiele budynków łącznie z dworem. Zadbano o park.</p> <p>Dane o pracach przy obiektach w kartach szczegółowych.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan dworu i parku jest bardzo dobry.</p> <p>Pierwotne założenia podwórza gospodarczego nie uległy żadnym zmianom. W części zachodniej zmodernizowane obiekty oraz postawione nowe we wschodniej stylem i formą nie naruszyły pierwotnych założeń. Obok kolonii mieszkaniowej wznoszone są nowe bloki. Stan poszczególnych obiektów w kartach szczegółowych</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych
Krajów Słowiańskich, T.2 W-wa 1881

Ritters Geographisch - Statistisches Lexikon, Bd 1 1905

Güter Adressbuch der Provinz Posen 1907, 1913

Księga Adresowa Gospodarstw Rolnych Województwa Poznań-
skiego, 1926

Pruska Mapa Topograficzna "Messtisen Blatter" 1:25000

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

Imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

Imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Mirosława Malczewska-Kamińska 1987-09-17 i

Imię, nazwisko, data, podpis

1988-05-05

miejsce przechowania negatywów Muzeum Narodowe Rolnictwa

w Szreniawie

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

5 wkładek

1. Miejscowość G O R Z Y Ń	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ FOLWARCZNY GORZYŃ	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) dalszy ciąg opisu, plan orientacyjny, wykaz zdjęć
-------------------------------	---	---

mieszkaniową zorganizowano po obu stronach wysadzanej lipami drogi polnej biegnącej w kierunku wschodnim. Kilka domów stoi również wzdłuż szosy przecinającej zespół. Przy drugiej równoległej do kolonii mieszkaniowej drodze znajdowały się dwie stodoły. Obok pierwszej z nich odchodziła aleja kasztanowa biegnąca do zajazdu, usytuowanego po przeciwnej stronie szosy poznańskiej. Po tej samej stronie co zajazd, w kierunku zachodnim znajduje się leśniczówka. Wjazd do dworu prowadzi od szosy międzychodzkiej przez bramę znajdującą się naprzeciwko kolonii mieszkaniowej, a na podwórzu gospodarcze poniżej, także od szosy przez bramy ogrodzenia wykonanego z grubych, otynkowanych, ceglanych słupów przykrytych namiotowymi daszkami, pomiędzy którymi założona jest w obramieniach stalowych druciana siatka. Takież ogrodzenie oddziela również część dworską od podwórza folwarcznego. Pozostałe fragmenty opłotowania wykonane są z siatki drucianej.

Materiał: gorzelnia /8/ ceglana z odcinkowymi także ceglanyimi stropami leżącymi na stalowych podciągach i słupach posiada więźbę krokwiowo-płatwiową przykrytą dachówką. Nie użytkowana. Ogólny stan techniczny budynku bardzo zły.

Stajnia /7/ stykająca się z gorzelnią także ceglana, strop nagi drewniany, więźba krokwiowo-płatwiowa przykryta dachówką, nie użytkowana ze względu na bardzo zły stan.

Domy mieszkalne /22-26/, zajazd /27/ wykonane są z cegły, otynkowane, posiadają więźby krokwiowo-płatwiowe przykryte dachówką z jednym dachem eternitowym, stan ogólny domów dobry.

Leśniczówka /28/ wykonana jest z muru pruskiego wypełnionego cegłą, posiada dwuspadowy dach przykryty dachówką z wystawką usytuowaną pośrodku do wysokości kalenicy.

Wykaz obiektów dla których założono karty szczegółowe:

1. obora
2. stodoła
3. obiekt wielofunkcyjny: rządówka, powozownia-garaże, stajnia, ob. mieszkania, garaże, chlewnia
4. i 4a. identyczne domy mieszkalne

Wkładkę założył: Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

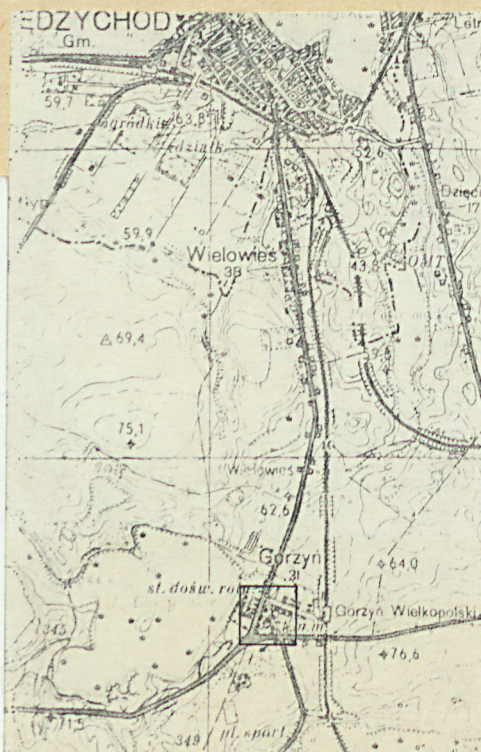
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa
w Szreniawie

5. dom mieszkalny
6. dom mieszkalny

Obiekty dla których nie założono kart szczegółowych:

7. stajnia w bardzo złym stanie
8. gorzelnia nieużytkowana ze względu na zły stan
9. i 10 zmodernizowane chlewnie
11. chlewnia przebudowana na dom mieszkalny
12. i 13. nieistniejące stodoły
14. - 16. nieistniejące domy mieszkalne
17. - 21. nowe magazyny, garaże, warsztaty
22. - 26. domy w kolonii mieszkaniowej
27. zajazd ob. poczta z mieszkaniem
28. leśniczówka
29. studnia

Zdjęcia :

1. wjazd do dworu widok z kierunku E
2. wjazd do dworu widok z kierunku W
3. 4. 5. dwór
6. park przy dworze
7. powiązanie dworu z rządcówką /3/
8. domy /4 i 5/ przy szosie, widok z kierunku S
9. widok na obiekty przy szosie z kierunku N,
z prawej wjazd na podwórze
10. z lewej wysoka obora /1/, z prawej gorzelnia /8/
w głębi rządcówka /3/
11. z lewej obora /1/, z prawej stajnia /3/,
w głębi część stodoły /2/
12. z lewej stodoła /2/, z prawej obora /1/,
w głębi fragment stajni /3/
13. z lewej stodoła /2/, z prawej stajnia /3/
14. z lewej stodoła /2/, obora /1/, z prawej
zmodernizowane chlewnie /9 i 10/.
- 15 i 16. gorzelnia /8/ ze stajnią /7/ od
frontu i tyłu
17. gorzelnia /8/
- 18 i 19. szczyt i tył stajni /7/
20. przebudowana na dom i klub chlewnia /11/
21. droga w kolonii mieszkaniowej
22. - 25. domy w kolonii mieszkaniowej
26. droga prowadząca od zespołu do zajazdu
- 28 i 29. obiekty zajazdu /27/
29. leśniczówka /29/

1. Miejscowość

G O R Z Y Ń

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ FOLWARCZNY
GORZYŃ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

1

3

4

2

Wkładkę założył: Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa
w Szreniawie

5

7

8

6

1. Miejscowość

G O R Z Y Ń

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ FOLWARCZNY
GORZYN

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

9

10

11

12

Wkładkę założył: Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa
w Szreniawie

13

14

15

16

17

1. Miejscowość

GORZYŃ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ FOLWARCZNY
GORZYŃ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

18

20

21

19

Wkładkę założył: Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa
w Szreniawie

Wzór ODZ 1978 r.

22

24

25

23

1. Miejscowość GORZYŃ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ FOLWARCZNY GORZYŃ	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia
--------------------------	---	---

26

27

28

29

Wkładkę założył: Mirosława Malczewska-Kamińska 1988-08-19

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa
w Szreniawie